

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

Філологічний факультет

Кафедра сучасної української мови

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Директор / декан

“ 5 ” 09 20 року

**РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни**

Сучасна українська мова (морфеміка і словотвір)

Обов’язкова

Освітньо-професійна програма: «Українська мова та література»

Спеціальність: 014 Середня освіта

Галузь знань: 01 Освіта / Педагогіка

Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)

Факультет: філологічний

Мова навчання: українська

Чернівці 2022 рік

Робоча програма навчальної дисципліни «Сучасна українська мова (морфеміка і словотвір)» складена відповідно до освітньо-професійної програми «Українська мова та література» першого рівня вищої освіти за спеціальністю 014 Середня освіта галузі знань 01 Освіта / Педагогіка, що затверджена Вченою радою Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича (протокол № 7 від 30 червня 2022 р.).

Розробники: **Гуцуляк Тетяна Євгенівна** – доктор філологічних наук, доцент кафедри сучасної української мови.

Затверджено на засіданні кафедри сучасної української мови

Протокол № 1 від “30” серпня 2022 року

Завідувач кафедри

(підпис)

Шабат-Савка С. Т.
(прізвище та ініціали)

Схвалено методичною радою інституту / факультету

Протокол № 2 від “5” вересня 2022 року

Голова методичної ради інституту / факультету

(підпис)

Антофійчук А. М.
(прізвище та ініціали)

1. Мета навчальної дисципліни полягає в тому, щоб подати студентам вичерпні знання про морфемний і словотвірний рівні української мови, розкрити специфіку морфемних одиниць (морфем, морфів, аломорфів), системний характер відношень між ними та представити їх важливість у зв'язку з процесами словотворення та словозміни. Сприяти підготовці студентів другого курсу до викладацької та науково-дослідної роботи, формувати цілісне розуміння про морфемно-словотвірний рівень української мови як невід'ємну частину для досягнення всіх інших мовних рівнів.

2. Результати навчання

У процесі вивчення навчальної дисципліни студент повинен набути таких компетентностей:

Загальних компетентностей:

ЗК 1. Уміння вільно і грамотно здійснювати усну й письмову комунікацію українською мовою.

ЗК 4. Здатність до критичного та абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 5. Здатність розвивати творче мислення, потребу в постійному інтелектуальному самовдосконаленні, зокрема до вибудовування та втілення власної стратегії навчання упродовж життя (навчання та самоосвіта), коригування власної професійної діяльності в контексті основних професійних вимог до вчителя.

ЗК 8. Здатність застосовувати наукові методи пізнання в освітньому процесі. Здатність використовувати інновації в професійній діяльності. Здатність застосовувати різноманітні підходи до розв'язання проблем у педагогічній діяльності.

ЗК 11. Уміння вести дискусії, здатність здійснювати власне дослідження на належному рівні.

ЗК 12 – Здатність до пошуку, систематизації та узагальнення інформації з різних джерел.

Фахових компетентностей:

ФК 1. Вміння реалізовувати знання з основних понять і концепцій сучасної мовознавчої науки, вільно оперувати мовознавчим матеріалом; критично осмислювати історичні надбання та новітні досягнення філологічної науки, виокремлювати й кваліфікувати наукові проблеми в цій галузі.

- ФК 2. Вміння брати участь у різних формах наукової комунікації, вести діалог та підтримувати дискусію з фахових питань.
- ФК 3. Здатність збирати, аналізувати, структурувати, узагальнювати й інтерпретувати інформацію в усній формі та реферувати її письмово; створювати тексти різних стилів і жанрів.
- ФК 4. Здатність використовувати технічні засоби, можливості мережових програмних систем та інтернет-ресурсів для вирішення теоретичних і практичних завдань у галузі професійної діяльності.
- ФК 8. Здатність вільно орієнтуватися в мовознавчих напрямках і школах, виявляти їхню специфіку та здійснювати науковий аналіз філологічного матеріалу з урахуванням класичних і новітніх методологічних принципів.
- ФК 9. Здатність виявляти розуміння предмета, структури і ролі лінгвістики у формуванні сучасної наукової картини світу; чітке уявлення про походження мови, принципи і механізми її функціонування й розвитку, системний і антропоцентричний підходи в мовознавстві; усвідомлення ролі мови в житті соціуму; умінь розвивати в учнів, здобувачів вищої освіти необхідні мовнокомунікативні компетентності, володіти сучасними мовознавчими термінами та поняттями.
- ФК 11. Знання теорій української фонетики, фонології, морфології, лексикології, фразеології, лексикографії, синтаксису; вміння інтерпретувати та обґрунтувати думки різних дослідників з відповідної проблеми.
- ФК 13. Здатність підпорядковувати стиль свого мовлення до відповідних комунікативних умов, дотримуватися вимог літературної мови та доречно застосовувати її засоби виразності.

Програмні результати навчання:

ПРН 1. Вільно володіти українською мовою, вміти послуговуватись нею у професійному спілкуванні.

ПРН 9. Аналізувати, систематизувати та поширювати передовий педагогічний досвід.

ПРН 15. Застосовувати комплекс здобутих філологічних знань для вирішення професійних завдань.

ПРН 17. Аналізувати мовні одиниці, визначати їх взаємодію та характеризувати мовні явища і процеси, що їх зумовлюють.

ПРН 19. Здійснювати лінгвістичний аналіз текстів різноманітних стилів та жанрів, володіти основними поняттями, концепціями і фактами сучасного мовознавства, вільно оперувати мовознавчим матеріалом та термінологією.

Очікувані результати навчання (загальні)

Студент має бути здатний:

1. Використовувати державну мову в усіх сферах суспільного життя, зокрема у професійному спілкуванні.
2. Використовувати інформаційні й комунікаційні технології, зокрема для вирішення стандартних завдань професійної діяльності.
3. Ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати.
4. Організовувати процес свого навчання й самоосвіти.
5. Застосувати базові знання з філології у професійній діяльності.
6. Систематично підвищувати свій професійний рівень.
7. Обґрунтовувати концептуальні основи, структуру і зміст засобів навчання (підручників, навчальних посібників, наукових праць (монографій, авторефератів, наукових статей) тощо).
8. Використовувати новітні освітні технології, програмне забезпечення й сучасні технічні засоби навчання та вміти оформити результати навчання у формі презентації чи інших наочних матеріалів (карток, порівняльних таблиць та ін.).

Очікувані результати навчання (фахові)

Унаслідок оволодіння курсом „Сучасна українська мова” (морфеміка й словотвір), студент повинен знати:

1. Визначення базових термінологічних понять з морфеміки й словотвору; особливості морфемної структури слів української мови, морфонологічні зміни пов'язані з процесами словотворення й словозміни.
2. Специфіку синхронічного й діахронічного аспектів у визначенні морфемної будови слів.
3. Зв'язок лексичного, словотвірного та граматичного значень слів із його морфемною будовою.
4. Принципи творення слів української мови різними способами.
5. Системні відношення між твірними й похідними словами, групування дериватів у комплексні словотвірні одиниці.
6. Класичні та найновіші наукові дослідження в галузі морфеміки й словотвору української мови.
7. Методологію виконання морфемного й словотвірного аналізів слів української мови.
8. Принципи роботи зі спеціальними словниками.

Студент повинен розуміти:

1. Теоретичні засади та основні завдання й предмет навчальної дисципліни, її важливість для здобуття фаху.
2. Сучасні підходи та методологію у дослідженнях морфемної структури слів української мови та основні принципи їх творення.
3. Важливість навчальної діяльності для майбутньої професії.

Студент повинен вміти:

1. Обґрунтовано пояснювати основні термінологічні поняття, традиційні та нові концепції, пов'язані зі сферами морфеміки й словотвору сучасної української мови.
2. Володіти сукупністю знань про структуру та основні одиниці морфемно-словотвірного рівня української мови, уміти оперувати цими знаннями у процесі професійної діяльності: аналізувати, зіставляти, групувати факти мови, використовувати методи відповідного лінгвістичного опису.
3. Організовувати та структурувати етапи самостійної навчальної роботи та наукових пошуків.
4. Добирати наукову літературу, аналізувати та опрацьовувати її з метою використання для підготовки до занять з сучасної української мови.
5. Виокремлювати в наукових текстах основні проблеми, узагальнювати та оцінювати їх актуальність і важливість для подальшого використання у навчальній та науково-методичній роботі.
6. Коректно підходити до цитування наукових джерел та використовувати апарат зносок.

3. Опис навчальної дисципліни

3. 1. Загальна інформація

Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість		Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	
Денна	2	1	5	150	30	30			84	6	іспит
Заочна	2	1	5	150	8	8			132		іспит

3. 2. Структура змісту навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин												
	денна форма						заочна форма						
	Усьо- го	у тому числі					усього	у тому числі					
		л	п	ла б	інд	с.р.		л	п	ла б	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
Теми лекційних занять	Змістовий модуль 1. Особливості морфемної структури слів української мови												
Тема 1. Слово – основна формально- семантична одиниця мови і носій комплексу лінгвістичних значень	16	2	4			10		12	1	1			10
Тема 2. Морфеміка – самостійний розділ мовознавства. Базові термінологічні поняття морфеміки	8	2	2			4		12	1	1			10
Тема 3. Морфемні структури слів сучасної української мови	16	2	2			12		14					14
Тема 4. Класифікація морфем сучасної української мови	28	6	4			18		26	1	1			24
Тема 5. Кореневі морфеми. Спільнокореневі слова. Основа слова	4	2	2					12	1	1			10

Разом за ЗМ1	72	14	14			44		4	4			68
Теми лекційних занять	Змістовий модуль 2. Словотвір сучасної української мови. Морфологічні й неморфологічні способи словотворення. Структурно-системна організація похідних одиниць української мови											
Тема 1. Базові поняття теорії словотвору. Загальна характеристика способів творення слів української мови	4	2	2				10	1	1			8
Тема 2. Морфологічний спосіб словотворення. Особливості його вияву щодо деривації слів різних частин мови	34	4	4			26	30	1	1			28
Тема 3. Неморфологічні способи створення слів. Морфолого- синтаксичний спосіб	10	2	2			6	10	1	1			8
Тема 4. Особливості творення слів української мови лексико- синтаксичним і лексико-семантичним способами	10	4	4			2	9	1				8
Тема 5. Комплексні одиниці словотвірної системи мови.	10	2	2			6	6					6
Тема 6.	10	2	2		6		7		1			6

Морфемний і словотвірний аналіз слів – як різновиди лінгвістичного розбору												
Разом за ЗМ 2	78	16	16		6	40		4	4			64
Усього годин	150	30	30		6	84		8	8			132

3. 3. Теми семінарських занять (не передбачено)

3. 4. Теми практичних занять

№	Назва теми	Кількість годин
1.	Слово – основна формально-семантична одиниця мови і носій комплексу лінгвістичних значень. Засоби вираження лексичного, граматичного і словотвірного значень у структурі похідних слів. Форми слів і спільнокореневі слова: особливості значення й морфемної будови	4
2.	Визначення та аналіз за різними науковими джерелами базових термінологічних понять морфеміки: морфема, морф, аломорф. Встановлення та характеристика основних ознак морфеми	2
3.	Аломорфи кореневих та афіксальних морфем. Фонетичні зміни, пов'язані з їх появою. Варіанти морфем	2
4.	Морфемні структури слів української мови. Схеми морфемних структур. Основні класифікаційні ознаки морфем	2
5.	Класифікація морфем за місцем у слові та за характером значення. Поняття про конфікс та принципи його встановлення в морфемній структурі слова	2
6.	Типи морфем за формою, частотністю вживання і походженням	2
7.	Класифікація морфем за функціями	2
8.	Кореневі морфеми. Принципи виділення коренів у морфемній структурі слова. Поділ коренів за походження і за способом вживання	2
9.	Основа слова. Похідні і непохідні основи. Історичні зміни в	2

	морфемному складі слова (спрощення, перерозклад, ускладнення). Морфемний аналіз слова	
10.	Похідне слово – основна одиниця словотвору. Поняття про твірне слово, твірну основу та словотворчий формант. Принципи встановлення твірної бази.	2
11.	Загальна характеристика способів словотворення. Критерії їх розмежування. Морфологічний спосіб творення слів. Словотвірний аналіз слова	2
12.	Продуктивні та малопродуктивні типи творення слів. Особливості творення авторських неологізм	2
13.	Творення слів української мови морфолого-синтаксичним, лексико-синтаксичним та лексико-семантичним способами	2
14.	Системна організація похідних слів української мови: словотвірний ланцюг, словотвірна парадигма, словотвірне гніздо	2
Усього		30

3. 5. Теми лабораторних занять (не передбачено)

3. 6. Тематика (зміст) індивідуальних завдань (6 год.)

1. На матеріалі тексту художньої літератури (за вибором студента) виконати морфемний та словотвірний аналізи похідних слів (за схемами).

2. Виписати слова, утворені морфолого-синтаксичним, лексико-синтаксичним та лексико-семантичним способами.

3. Об'єднати спільнокореневі слова у словотвірні ланцюги, парадигми і гнізда.

3. 7. Самостійна робота

№	Назва теми	Кількість годин
1.	Визначення морфеми за різними науковими джерелами та шкільними підручниками й посібниками	4
2.	Діахронічні аспекти вивчення морфемної структури слова. Аналіз формально-семантичної структури лексеми Україна; роль етимологічних коментарів у визначенні морфемної будови слова	6
3.	Причини появи аломорфів. Зв'язок морфеміки з фонетикою. Поняття про морфонологію та морфонологічну структуру слова	4
4.	Морфемні структури слів української мови та ступені реалізації морфемної структури слова (ядро і периферія). Морфемні словники української мови	6
5.	Аналіз „Словника афіксальних морфем української мови” / укладачі: Н. Ф. Клименко, Є. А. Карпіловська, В. С. Карпіловський, Т. І. Недозим (Київ, 1998) та „Словника українських моврфем” Л. Полюги (Київ, 2009). Укласти мінімальний словник найуживаніших аломорфів суфіксальних та префіксальних афіксів	6
6.	Словотвірні значення суфіксальних і префіксальних морфем. Явища омонімії та синонімії афіксів (за основу взяти праці І. І. Ковалика; С. Панцьо та Л. Вакарюк)	4
7.	Граматичні значення афіксів	2
8.	Опрацювати для детального аналізу теми „Класифікація морфем” статтю К. Г. Городенської „Про префікси і префіксоїди в українській мові” (Мовознавство. 1986. № 1)	4
9.	Місце інтерфікса в морфемній будові простих і складних слів. Особливості іменникових та прикметникових інтерфіксів	4
10.	Питомі та запозичені морфеми, прості та складні афікси. Поділ морфем на регулярні та нерегулярні. Поняття про уніфікси	4
11.	Продуктивні та малопродуктивні типи творення іменників. Конфіксальний тип творення іменників	4
12.	Абревіація як особливий спосіб творення іменників української мови. Типи абревіатур	2
13.	Продуктивні типи творення складних іменників. Словотвір	6

	іменників-неологізмів, -оказіоналізмів. Правопис складних іменників української мови	
14.	Продуктивні типи творення складних прикметників. Правопис складних прикметників української мови	6
15.	Особливості морфемної будови і творення прислівників у зв'язку з їх написанням	4
16.	Префіксальний словотвір дієслів: особливості мотиваційних відношень. Словотвірні значення дієслівних префіксів	4
17.	Вивчення морфолого-синтаксичного способу творення слів у школі. Субстантивація	2
18.	Прономіналізація, препозитивація та інші різновиди морфолого-синтаксичного способу словотворення	4
19.	Лексико-семантичний спосіб словотворення й поява слів-омонімів	2
20.	Класифікація словотвірних типів. Словотвірна категорія	2
21.	Аналіз „Кореневого гніздового словника української мови” Є. А. Карпіловської (Київ, 2002) та конспект зразків словотвірних гнізд	4
Усього		84

* ІНДЗ – для змістового модуля, або в цілому для навчальної дисципліни за рішенням кафедри (викладача).

4. Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

(Коментар: Критерієм успішного проходження здобувачем освіти підсумкового оцінювання може бути досягнення ним мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним запланованим результатом навчання навчальної дисципліни.

Мінімальний пороговий рівень оцінки варто визначати за допомогою якісних критеріїв і трансформувати його в мінімальну позитивну оцінку використовуваної числової (рейтингової) шкали).

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
	Оцінка (бали)	Пояснення за розширеною шкалою
Відмінно	A (90-100)	відмінно
Добре	B (80-89)	дуже добре
	C (70-79)	добре
Задовільно	D (60-69)	задовільно

	Е (50-59)	достатньо
Незадовільно	FX (35-49)	(незадовільно) з можливістю повторного складання
	F (1-34)	(незадовільно) з обов'язковим повторним курсом

Оцінювання рівня та якості знань студентів здійснюється із врахуванням їхніх індивідуальних особливостей і передбачає диференційований підхід.

Оцінку «відмінно» («А») отримують студенти, які набрали загальну суму балів **90–100** від максимальної кількості можливих.

При цьому: •грунтовно засвоїли рекомендовані до кожної теми джерела та спеціальну літературу, вміють її використовувати для аргументації тих чи тих положень при розкритті змісту відповідної проблеми;

•виявили поглиблене розуміння проблем морфеміки і словотвору української мови;

•вільно оперують фактологічною джерельною базою, оволоділи відповідною науковою термінологією, що передбачена при засвоєнні пропонованого курсу;

•регулярно, кваліфіковано з використанням матеріалів додаткової літератури брали участь у повідомленнях на практичних заняттях;

•грунтовно опрацювали всі питання, винесені для самостійного вивчення;

•глибоко розкрили питання підсумкового модуля-контролю.

Оцінку «добре» («В») отримують студенти, які набрали загальну суму балів **80–89** від максимальної кількості можливих.

При цьому: •виявили обізнаність та частково засвоїли рекомендовані до кожної теми джерела та допоміжну літературу;

•знають праці вітчизняних дослідників у галузях морфеміки і словотвору;

•в основному засвоїли теоретичний матеріал;

•продемонстрували знання фактичного матеріалу, частково володіють відповідною науковою термінологією;

•брали досить активну участь на практичних заняттях;

•у достатньому обсязі опрацювали питання для самостійного вивчення;

•у достатньому обсязі розкрили питання підсумкового модуля-контролю.

Оцінку «добре» («С») отримують студенти, які набрали загальну суму балів **70–79** від максимальної кількості можливих.

При цьому: •виявили обізнаність та частково засвоїли рекомендовані до кожної теми джерела та допоміжну літературу;

- в основному засвоїли теоретичний матеріал;
- продемонстрували знання фактичного матеріалу, частково володіють відповідною науковою термінологією;
- розкрили, але не повністю питання підсумкового модуль-контролю.

Оцінку «задовільно» (**«D»**) отримують студенти, які набрали загальну суму балів **60–69** від максимальної кількості можливих.

При цьому: •не повністю опанували матеріал, передбачений програмою курсу, мають досить поверхневі знання;

- показали фрагментарну обізнаність у теоретичних питаннях;
- у мінімальному обсязі опрацювали рекомендовану літературу;
- пасивно поводити себе на практичних заняттях, не виявили належних навичок і бажання до самостійної роботи;
- частково розкрили питання підсумкового модуля-контролю.

Оцінку «задовільно» (**«E»**) отримують студенти, які набрали загальну суму балів **50–59** від максимальної кількості можливих.

При цьому:

- показали погану обізнаність щодо змісту теоретичних питань курсу;
- обмежилися поверхневим вивченням мінімальної кількості рекомендованої літератури;
- пасивно поводити себе на практичних заняттях, не виявили належних навичок і бажання до самостійної роботи;
- фрагментарно розкрили зміст питань, винесених на підсумковий модуль-контроль.

Оцінку «незадовільно» (**«FX»**) з можливістю повторного складання отримують студенти, які набрали загальну суму балів **35–49** від максимальної кількості можливих.

При цьому: •не відвідували частину лекційних і практичних занять;

- пасивно поводити себе на практичних заняттях, не виявили належних навичок і бажання до самостійної роботи;
- не опрацювали рекомендованої літератури;
- не розкрили питання підсумкового модуля-контролю.

Оцінку «незадовільно» (**«F»**) з обов'язковим повторним курсом отримують студенти, які набрали загальну суму балів **1–34** від максимальної кількості можливих.

При цьому: •не відвідували лекційних і практичних занять;

- пасивно поводити себе під час роботи на практичних заняттях, не виявили належних навичок і бажання до самостійної роботи,
- взагалі не опрацювали рекомендованої для вивчення курсу літератури;
- не засвідчували своєї активності на практичних заняттях;
- не засвоїли програму курсу;
- не розкрили питань підсумкового модуля-контролю.

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Поточне оцінювання (аудиторна та самостійна робота; тестування)		Кількість балів (екзамен)	Сумарна к-сть балів
Змістовий модуль 1	Змістовий модуль 2		
<p>30 балів Аудиторна робота – 5 балів. Тестування – 25 балів (для дистанційного навчання).</p> <p>Аудиторна робота – 10 балів. Тестування – 20 балів (для аудиторного навчання).</p>	<p>30 балів Аудиторна робота – 5 балів. Тестування – 25 балів (для дистанційного навчання).</p> <p>Аудиторна робота – 10 балів. Тестування – 20 балів (для аудиторного навчання).</p>	40	100

5. Засоби оцінювання

1. Поточний контроль перевірки засвоєного матеріалу:

- усне опитування;
- письмове опитування;
- завдання для самоперевірки.

2. Тематичний контроль:

- усне опитування;
- тестування;
- модульні контрольні роботи.

3. Підсумковий контроль: іспит.

6. Форми поточного та підсумкового контролю

Форми поточного контролю: усні й письмові відповіді студента; тестування.

Форма підсумкового контролю – іспит.

7. Рекомендована література

7.1. Базова (основна) література

1. Бабій І. М., Лісняк Н. І. Сучасна українська літературна мова. Морфеміка. Словотвір. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2006. 88 с.
2. Безпояско О. К., Городенська К. Г. Морфеміка української мови. Київ: Наукова думка, 1987. 210 с.
3. Білоусенко П. І., Німчук В. В. Нариси з історії українського словотворення. Київ, 2002. 206 с.
4. Вакарюк Л. О., Панцьо С. Є. Українська мова. Морфеміка і словотвір. Тернопіль: Лілея, 1999. 220 с.
5. Горпинич В. О. Сучасна українська літературна мова. Морфеміка. Словотвір. Морфонологія. Київ, 1999. 207 с.
6. Гуцуляк Т. Є. Морфеміка і словотвір сучасної української літературної мови: Контрольні завдання для студентів 2 курсу спеціальності „Українська мова і література. Чернівці: Рута, 2007. 44 с.
7. Клименко Н. Ф. Словотворча структура і семантика складних слів у сучасній українській мові: монографія. Київ: Наукова думка, 1984. 252 с.
8. Клименко Н. Ф. Основи морфеміки сучасної української мови. Київ, 1998. 182 с.
9. Клименко Н. Ф., Карпіловська Є. А. Словотвірна морфеміка сучасної української літературної мови. Київ, 1998. 162 с.
10. Ковалик І. І. Вчення про словотвір. Львів, 1961. Вип. 2. 83 с.
11. Колоїз Ж. В. Українська оказіональна деривація: монографія. Київ: Акцент, 2007. 311 с.
12. Лаврінець О. Я., Симонова К. С., Ярошевич І. А. Сучасна українська літературна мова. Морфеміка. Словотвір. Морфологія. Київ: Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2019. 524 с.
13. Морфеміка сучасної української літературної мови: Лабораторні завдання для студентів 2 курсу спеціальності „Українська мова і література” / Укладач Тарновецька Л. О. Чернівці: Рута, 1994. 38 с.
14. Нариси з історії українського словотворення (іменникові конфікси) / П. І. Білоусенко, І. О. Іншакова, К. А. Качайло, О. В. Меркулова, Л. М. Стовбур. Запоріжжя–Кривий Ріг: ТОВ „ЛПС” ЛТД, 2010. 480 с.
15. Плющ М. Я. Граматика української мови: У 2 ч. Ч. І. Морфеміка. Словотвір. Морфологія: Підручник. Київ: Вища школа. 2005. 286 с.
16. Пономаренко С. Сучасна українська мова: Морфеміка. Дериватологія. Морфонологія: навчальний посібник. Миколаїв: Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2017. 300 с.

17. Русанівський В. М. Структура українського дієслова. Київ: Наукова думка. 1971. 315 с.
18. Словотвір сучасної української літературної мови. Київ: Наукова думка. 1979. 405 с.
19. Степаненко О. К. Словотвірні гнізда з вершинним соматичним компонентом: семантика і структура: монографія. Дніпропетровськ: Акцент ПП, 2011. 168 с.
20. Сучасна українська літературна мова / За ред. А. П. Грищенка. Київ. Вища школа. 1993. 493 с.
21. Сучасна українська літературна мова / За ред. І. К. Білодіда. Київ, 1969. 405 с.
22. Ющук І. П. Українська мова. Київ: Либідь, 2003. 639 с.

7. 2. Допоміжна література

1. Білоусенко П. Суфікс *-ак-* в історії дериваційної системи української мови (назви осіб). *Українська мова: питання системи і функціонування*. Кривий Ріг, 1995. С. 48–59.
2. Бондаренко Л. Місце словотвірного і морфемного аналізу на уроках української мови. *Проблеми вдосконалення навчального процесу у вищій та середній школі*. Кривий Ріг, 1993. С. 60–67.
3. Боюн А. М. Ієрархія семантичної структури вершини словотвірного гнізда (на матеріалі словотвірного гнізда зі словом-вершиною вода): автореф. дис. ... канд. філол. наук. Київ, 1996. 25 с.
4. Вакуленко В. Ф. Новотвори з давньогрецькими і латинськими компонентами в мові сучасних ЗМІ. *Дослідження з лексикології і граматики української мови*: зб. наук. праць. Дніпропетровськ, 2009. Вип. 8. С. 39–52.
5. Валюх З. Про словотворення в романі Ліни Костенко „Берестечко”. *Урок української*. 2001. № 9. С. 23–25.
6. Вербовий М. В. Про вивчення історичного словотвору українських прислівників у вищій школі. *Проблеми вдосконалення навчального процесу у вищій та середній школі*. Кривий Ріг, 1993. С. 68–74.
7. Вербовська І. Десубстантивні словотвірні прикметникові синоніми з суфіксами *-ат-* і *-ист-*. *Вісник Львівського ун-ту. Сер. Філологічна*. Львів, 2000. Вип. 29. С. 16–22.
8. Винницький В. Про акцентуаційний спосіб словотворення. *Мовознавство*. 2007. № 3. С. 12–23.

9. Вихованець І. Р., Городенська К. Г. Теоретична морфологія української мови. Київ: Унів. вид-во „Пульсари”, 2004. 400 с.
10. Вільчинська Т. Морфемний і словотвірний аналіз у школі. *Дивослово*. 2003. № 6. С. 22–23.
11. Віняр Г. М. Новий префіксоїд у словотвірній системі української мови. *Філологічні студії: наук. вісник КДПУ. Кривий Ріг*, 2011 Вип. 6. С. 100–105.
12. Гринчишин Д. Г. Явище субстантивації в українській мові. Субстантивація прикметників. Київ: Наукова думка, 1965. 112 с.
13. Городенська К. Г. Про префікси і префіксоїди в українській мові. *Мовознавство*. 1986. № 1. С. 36–41.
14. Городенська К. Г. Словотвірна синонімія. *Актуальні проблеми українського словотвору. Матеріали III-їх наукових читань, присвячених пам'яті професора Івана Ковалика*. Івано-Франківськ, 1995. С. 11–12.
15. Горпинич В. О. Семантичний взаємозв'язок мотивованого і мотивуючого у процесі словотворення. *Словотвірна семантика східнослов'янських мов*. Київ: Наукова думка, 1983. С. 46–56.
16. Граматика сучасної української літературної мови. Морфологія / І. Р. Вихованець, К. Г. Городенська, А. П. Загнітко, С. О. Соколова; за ред. К. Г. Городенської. Київ: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2017. 752 с.
17. Гуцуляк Т. Є. Образно мотивовані прикметники української мови (на матеріалі відсубстантивних дериватів із суфіксом -уват- (-юват-)). *Virtus: Scientific journal* [голов. ред. М. А. Журба]. 2017. № 13. С. 159–165.
18. Гуцуляк Т. Є. Образна мотивація: проблеми й аспекти дослідження. *Вісник Запорізького національного університету: Збірник наукових праць. Філологічні науки*. Запоріжжя: Запорізький національний університет, 2018. № 1. С. 54–65.
19. Грещук В. В. Поняття словотвірної парадигми в сучасній дериватології. *Мовознавство*. 1985. № 1. С. 21–27.
20. Грещук В. В. Деякі теоретичні питання словотвірного значення. *Мовознавство*. 1991. № 3. С. 34–41.
21. Грещук В. В. Український відприкметниковий словотвір. Івано-Франківськ, 1995. 208 с.
22. Грещук В. В. Словотвір і полісемія. *Наукові записки Тернопільського національного пед. університету ім. В. Гнатюка. Серія: Мовознавство*. 2007. № 1. С. 245–254.
23. Грещук В. В. Сучасна дериватологія: деякі підсумки й перспективи. *Мовознавчий вісник: зб. наук. пр. на пошану проф. Катерини Городенської з нагоди її 60-річчя*. Вип. 8. Черкаси: Чабаненко Ю. А., 2009. С. 127–135.

- 24.Грещук В., Бачкур Р., Джочка І., Пославська Н. Нариси з основоцентричної дериватології / За ред. В. Грещука. Івано-Франківськ: Місто НВ, 2007. 348 с.
- 25.Дубровська Й. Словотворчий аналіз українських прислівників, мотивованих прийменниково-іменниковою конструкцією. *Ucrainistica*: зб. наук. праць. Кривий Ріг, 2002. С. 77–88.
- 26.Забашта Л. І. Сценарій занять за розділом програми „Будова слова і словотвір”. *Узагальнення й систематизація знань з української мови. 10 клас: посіб. для вчителя*. Київ, 1991. С. 70–89.
- 27.Закревська Я. В. Нариси з діалектного словотвору в ареальному аспекті. Київ: Наукова думка, 1976. 163 с.
- 28.Льїн В. С. Префікси в сучасній українській мові. Київ, 1953. 168 с.
- 29.Карпенко Ю. О. Синхронічна сутність лексико-семантичного способу словотвору. *Мовознавство*. 1992. № 4. С. 3–10.
- 30.Карпіловська Є. А. Суфіксальна підсистема сучасної української літературної мови: будова та реалізація. Київ, 1999. 297 с.
- 31.Карпіловська Є. А. Типи одиниць суфіксальної підсистеми сучасної української літературної мови. *Мовознавство*. 1998. № 1. С. 43–54.
- 32.Кващук А. Будова слова в українській мові. *Українська мова й література в школі*. 2002. № 7. С. 39–47.
- 33.Кислюк Л. П. Сучасна словотвірна норма української мови: мовна практика та кодифікація. *Українська мова*. 2012. № 1. С. 52–67.
- 34.Кислюк Л. П. Сучасна українська словотвірна номінація: ресурси та тенденції розвитку: Монографія. Київ: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2017. 424 с.
- 35.Клименко Н. Ф., Карпіловська Є. А. Морфемні структури слів у сучасній українській літературній мові. *Мовознавство*. 1991. № 4. С. 10–21.
- 36.Копетько Т., Віняр Г. Активність словотвірних типів з префіксами *над-*, *супер-*, *гіпер-*, *ультра-*, *архі-* в українській мові кінця ХХ – початку ХХІ століття. *Наукові праці викладачів, докторантів, аспірантів, магістрів та студентів*. Кривий Ріг, 2006. Вип. 15. С. 95–97.
- 37.Ковалик І. І. Проблеми суфіксальної омонімії та синонімії в сфері іменників слов'янських мов. *Питання слов'янознавства*. Львів, 1962. С. 5–25.
- 38.Ковалик І. І. Про корінь слова та його роль у процесі словотворення. *Українська мова та література в школі*. 1980. № 2.
- 39.Ковалик І. І. Вчення про словотвір. Вибрані праці. / Упорядник та автор передмови В. Грещук. Івано-Франківськ, Львів: Місто НВ, 2007. 404 с.

40. Кононенко В. І. Синтаксис і словотвір: спільні процеси й тенденції. *Актуальні проблеми українського словотвору*. Збірник статей. Івано-Франківськ, 2002. С. 18–28.
41. Кузьма (Вербовська) І. Словотвірна синонімія і словотвірна варіантність прикметників в українській мові. Львів: Літопис, 2006. 308 с.
42. Кушлик О. П. Словотвірна парадигматика похідних дієслів в українській мові. Дрогобич: Коло, 2015. 384 с.
43. Левун Н. В. Скорочення слів як засіб стилістичної модифікації в словотворі. *Дослідження з лексикології і граматики української мови*: зб. наук. праць. Дніпропетровськ, 2009. Вип. 8. С. 116–125.
44. Лесюк М. П. Транспозиція, мутація та модифікація значення твірного слова. *Мовознавство*. 1987. № 3. С. 34–39.
45. Мазурик Д. Суфіксальне творення неологізмів-іменників у сучасній українській мові. *Актуальні проблеми українського словотвору*. Збірник статей. Івано-Франківськ, 2002. С. 292–303.
46. Невідомська Л. Ще раз про сутність лексико-семантичної деривації. *Актуальні проблеми українського словотвору*. Збірник статей. Івано-Франківськ, 2002. С. 105–117.
47. Нелюба А. М. Про „словотвірний” статус абревіатур. *Актуальні проблеми українського словотвору*. Збірник статей. Івано-Франківськ, 2002. С. 131–140.
48. Нелюба А. М. Економія в словотвірній номінації української мови (Системний вимір): Монографія. Харків: Харківське історико-філологічне товариство, 2014. 184 с.
49. Передрій Г. Вивчення складних питань шкільного словотвору. *Дивослово*. 2004. № 2. С. 29–32.
50. Плющ М. Я. Застосування морфемного і словотвірного аналізу при вивченні частин мови. *Вивчення морфології в 5-6 класах*. Київ, 1988. 167 с.
51. Сікорська З. С. Постфікси в українському мовознавстві. *Українська мова*. 2003. № 3–4. С. 46–56.
52. Скляренко В. Г. Давні іменні префікси. *Культура слова*. Київ, 1993. Вип. 44. С. 46–50.
53. Скуратівський Л. В. Пізнавальні завдання до теми „Будова слова. Словотвір”. *Пізнавальні завдання з української мови*. Київ, 1987. С. 76–88.
54. Соколова С. О. Префіксальний словотвір дієслів у сучасній українській мові. Київ, 2003. 283 с.
55. Соколова С. О. Семантичний аспект словотвірної мотивації. *Мовознавство*. 2000. № 2–3. С. 3–41.

56. Соколова С. О. Словотворна мотивація в колі суміжних явищ. *Мовознавство*. 2004. № 1. С. 62–69.
57. Соловей Н. Вчимося використовувати засоби словотвору в різних стилях мови. *Українська мова й література в середніх школах, гімназіях, ліцеях та колегіумах*. 2011. № 6. С. 44–51.
58. Смаль-Стоцький Р. Примітивний словотвір. Варшава, 1929. 200 с.
59. Смаль-Стоцький Р. Нарис словотвору прикметників української мови. Прага: Український університет у Празі, 1925. 85 с.
60. Тараненко О. О. Актуалізовані моделі в системі словотворення сучасної української мови (кінець ХХ–ХХІ ст.): Монографія Київ: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2015. 248 с.
61. Стишов О. А. Нові аббревіатури в мові мас-медіа кінця ХХ століття. *Мовознавство*. 2001. № 1. С. 33–41.
62. Третевич Л. М. Про особливості слововірної семантики українських девербативів і деад'єктивів із нульовими суфіксами. *Дослідження з словотвору та лексикології*. Київ, 1985. С. 21–25.
63. Федурко М. Морфонологічні особливості слововірних парадигм іменників на -ія. *Українська мова*. 2002. № 2. С. 9–17.
64. Федурко М. Ю. Морфонологія відіменникового словотворення. Київ: Дрогобич: Вимір, 2003. 271 с.
65. Хом'як І. М. Формування орфографічних навичок в учнів 6–7 класів в процесі вивчення словотвору. *Методика викладання української мови і літератури: наук.-метод. зб.* Київ, 1990. Вип. 11. С. 92–96.
66. Хрустик Н. М., Хаценко Л. І. Сучасна українська літературна мова. Морфеміка. Слововір: Практикум: Навчальний посібник. Київ: Центр навчальної літератури, 2005. 136 с.
67. Циганенко Г. П. Слововірне значення як категорія дериватології. *Слововірна семантика східнослов'янських мов*. Київ: Наук. думка, 1983. С. 5–17.
68. Ястремська Т. Слововірне гніздо: проблема множинної мотивації. *Вісник Львівського університету. Серія філологічна*. 2017. Випуск 64. Ч. І. С. 119–130.

Словники

1. Активні ресурси сучасної української номінації: Ідеографічний словник нової лексики / Є. А. Карпіловська, Л. П. Кислюк, Н. Ф. Клименко, В. І. Критська, Т. К. Пуздирева, Ю. В. Романюк; Відп. ред. Є. А. Карпіловська. Київ: ТОВ «КММ», 2013. 416 с.
2. Віняр Г. М., Шпачук Л. Р. Словник новотворів української мови кінця ХХ століття. Кривий Ріг: КДПУ, 2002. 180 с.
3. Карпіловська Є. А. Кореневий гніздовий словник української мови: Гнізда слів з вершинами – омографічними коренями. Київ, 2002. 908 с.
4. Клименко Н. Ф., Карпіловська Є. А., Карпіловський В. С., Недозим Т. І. Словник афіксальних морфем української мови. Київ, 1998. 441 с.
5. Козленко І. Унісуфікси: Морфемний та словотвірний статус. Українське мовознавство. Київ, 2014. Вип. 44. С. 13–28.
6. Колоїз Ж. В. Тлумачно-словотвірний словник okazіоналізмів. Кривий Ріг: Явва, 2003. 168 с.
7. Нелюба А. Лексико-словотвірні інновації (1983–2003): словник. Харків: ХНУ ім. Каразіна, 2004. 136 с.
8. Нелюба А., Редько Є. Лексико-словотвірні інновації. 2012–2013: Словник / Загальна редакція А. Нелюби. Харків: Харківське історико-філологічне товариство, 2014. 172 с.
9. Нелюба А., Редько Є. Лексико-словотвірні інновації (2014). Словник / Загальна редакція А. Нелюби. Харків: Харківське історико-філологічне товариство, 2015. 220 с.
10. Нелюба А., Редько Є. Лексико-словотвірні інновації (2015–2016). Словник / Загальна редакція А. Нелюби. Харків: Харківське історико-філологічне товариство, 2017. 204 с.
11. Нелюба А., Редько Є. Словотворчість незалежної України. 2012–2016. Словник / Загальна редакція А. Нелюби. Харків: Харківське історико-філологічне товариство, 2017. 460 с.
12. Нові слова та значення: словник / Уклали: Л. В. Туровська, Л. В. Василькова. Київ: Довіра, 2009. 271 с.
13. Полюга Л. М. Словник українських морфем: понад 45 000. Вид 3-є, допов. і випр. Київ: Довіра. 2009. 554 с.
14. Сікорська З. С. Українсько-російський словотворчий словник. Київ, 1985. 250 с.
15. Яценко І. Т. Морфемний аналіз: Словник-довідник. Київ, 1980. Т. 1 (А–Н); 1981. 356 с.; Т. 2 (О–Я). 352 с.

7. 3. Інформаційні ресурси

1. Вакарюк Л. О. Українська мова. Морфеміка і словотвір. Тернопіль. 2010. 200 с. URL: <https://www.twirpx.com/file/1790137/>
2. Вакарюк Л. О., Панцьо С. Є. Український словотвір у термінах. Словник-довідник. Тернопіль: Джура, 2007. 260 с. URL: <http://irbis-nbuv.gov.ua/ulib/item/UKR0004882>
3. Вебсловник жіночих назв української мови / Укладачка Олена Синчак; наук. ред. Ганна Дидик-Меуш; наук. консультант Василь Старко. Львів, 2022. URL: https://r2u.org.ua/html/femin_details.html.
4. Горох. Онлайн-бібліотека, в якій зібрані найбільш корисні словники української мови. URL: <https://goroh.pp.ua/>
5. Електронний підручник з сучасної української мови. URL: <http://linguist.univ.kiev.ua/WINS/pidruchn/index.htm>.
6. Клименко Н. Ф., Карпіловська Є. А., Карпіловський В. С., Недозим Т. І. Словник афіксальних морфем української мови. Київ, 1998. 440 с. URL: http://lib.movahistory.org.ua/Slov_afiksalnykh_morfem.pdf
7. Нова мова. Проект розвитку української мови URL: <http://www.novamova.com.ua/217.html>.
8. Плющ М. Я. Граматика української мови. Морфеміка. Словотвір. Морфологія: підручник. 2-ге вид., доповнене. Київ: Видавничий Дім «Слово», 2010. 328 с. URL: <http://irbis-nbuv.gov.ua/ulib/item/UKR0000663>; URL: <https://www.twirpx.com/file/232630/>
9. Полюга Л. М. Словник українських морфем. Вид. 2-ге. Львів: Світ, 2001. 446 с. URL: <http://irbis-nbuv.gov.ua/ulib/item/UKR0001996>; <https://www.twirpx.com/file/239544/>
10. Словотвір. URL: <https://slovotvir.org.ua>
11. Словотвір сучасної української літературної мови / відп. ред. М. А. Жовтобрюх. Київ: Наук. думка, 1979. 405 с. (Автори: І. І. Ковалик, Л. О. Родніна, А. П. Грищенко, Л. А. Юрчук, Г. М. Гнатюк, В. М. Русанівський, К. Г. Городенська, Н. Ф. Клименко). URL: <http://www.inmo.org.ua/library.html>; URL: <http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/ua/elib.exe?>; URL: <https://www.studmed.ru/science/yazyki-i-yazykoznanie/ukrainskiy-yazyk/grammatika/?page=2>
12. Тлумачний словник української мови: в 20-ти томах (електронна версія Українського мовно-інформаційного фонду НАН України). URL: <http://services.ulif.org.ua/expl/Entry/index?wordid=461&page=20>
13. Українська мова: Енциклопедія. Київ: Вид-во „Укр. енцикл.” ім. М. П. Бажана, 2004. 824 с. URL: <http://izbornyk.org.ua/ukrmoiva/um.htm>
14. Українська мова. Науковий журнал. Архів номерів. URL: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/ukrm/texts.html.